

ZPRAVODAJ

PRACHATICKÉHO MUZEA
3/2017

Podzim 2017

VÝSTAVY:

HLAVNÍ BUDOVA - Velké náměstí 13

13. září Zmatené peníze
o zmatcích ve financích států zapojených do první světové války
interaktivní numizmatická výstava (do 30. 12.)

edlebožšťková akce Zažít in in jo jník

PRACHATICKÁ NOUZOVKA

» 16. 9. 2017 od 10 hodin ve foyeru muzea «

Nechte se inspirovat výstavou Zmatené peníze v Prachatickém muzeu a vytvořte si vlastní „Prachatickou nouzovku“, kterou můžete platit 16. 9. v rámci akce Zažít Prachatické zpříjemně.

Prachatické muzeum pořádá p ednářský cyklus v Radničním sále Staré radnice v Prachaticích

esko-n mecké vztahy v echách

od počátků historie do dnešních dn

6. září 2017 od 17.00
esí a N. mci: konfliktní spoje. entství, Vztah obou národů ve vku nacionalismu.
Prof. PhDr. Milan Hlavinka, CSc., Historický ústav Akademie věd ČR Praha

21. září 2017 od 17.00
esí a Běrovi: gram. mách. asu a krátká epizoda jejich spoje. něho
států 1741-1742
PhDr. František Kubík, Prachatické muzeum

19. října 2017 od 17.00
esko-n mecké vztahy v letech 1918-1946
Prof. PhDr. Jiří Pešek, CSc., Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií Praha

25. října 2017 od 17.00
esko-n mecké stykání a potykáni ve vzpomínkách pamětníků 1918-1945
Dr. Alena Wagnerová, Saarbrücken, Německo

9. listopadu 2017 od 17.00
Povále: nový vztah, esko-n meckých vztahů „Železná opona a nové naděje“
po roce 1989 v zraždě kulturní výměny a spolupráce mezi oběma národy.
PhDr. Petra Bálková, Ph.D., Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut
mezinárodních studií Praha

PRACHATICKÉ
MUZEUM

Jihočeský kraj

Prachatické muzeum Vás zvídá n zve na p ednášku Mgr. Jindřicha Věgnera (Prachatické muzeum)

CESTOVÁNÍ PO KYRGYZSTÁNU

24. října 2017 od 17.00 hodin v p ednáškovém sále v ul. p z Njeumanovými drci

Zmatené peníze interaktivní numizmatická výstava

V polovině září otevřelo muzeum novou interaktivní numizmatickou výstavu zaměřenou hlavně na zmatky ve financích států zapojených do první světové války. Při výběru exponátů byl kladen zvýšený důraz na poutavost a zábavnost, aby dokázaly zaujmout i návštěvníky bez zvláštní záliby v numizmatice. Na výstavě bylo ke zhlédnutí na 250 kusů papírových platidel z let 1803 až 1924 (drtivá většina pocházela z první světové války a let těsně po ní). Zastoupeny byly peníze z Rakousko-Uherska, Československa, Polska, Ruska, Itálie, Francie, Berné Hory, Rumunska a hlavně z Německa.

Nejméně část výstavy zabírala tzv. nouzová platidla. Ta se objevovala i ve starších dobách, hlavně v obležených městech, kde lidé stříbrné a zlaté mince schovávali ze strachu z budoucího rabování. Ty se pak musely nahradit mincemi z obecních kovů. „Nouzovky“ však byly nejčastěji papírové a jejich grafických variant existují stovky. Mohlo na nich být vyobrazeno umění, humor, komiks, nebo třeba historické výjevy. Nejstarší vystavená nouzovka pocházela z Vídně z doby napoleonských válek, zajímavostí byly

ruské nouzovky vyrobené pomocí matric určených k tisku poštovních známek. Mohli jste vidět nouzovky s králem Zikmundem Lucemburským na Koncilu v Kostnici, nebo s husity plenícími měcká města během koštických výprav, tzv. spanilých jízd. V období první světové války se nouzovka stala běžným platidlem.

Naše výstava nabídla i bohatý doprovodný program: focení na památku v kostýmu, skládání různých druhů puzzle, válečnou hru a nezapomenout se v životní velikosti. Navštívníci se mohli projít v dějstvích, zahrát si staré karetní hry, šachy pro ty, kteří hrávají, nebo originální, speciálně pro tuto výstavu připravenou deskovou hru Jak se stát ke asem. K tomu byla též názorně představena skutečnost hyperinflace v poválečném Německu pomocí velkého balíku peněz a bochníku chleba.

V rámci edukačního programu bylo tématu využito i k výrobě vlastní „Prachatické nouzovky“, kdy si ji ve foyeru muzea dle vlastní fantazie vytvořily. Tato akce se setkala s velkým zájmem ve veřejnosti.

Výstava byla zapůjčena Regionálním muzeem v Litomyšli a trvala do konce roku 2017.

P ednáškový cyklus o esko-n meckých vztazích

Prachatické muzeum p ipravilo na rok 2017 cyklus p ednášek, jehož cílem bylo zmapovat vývoj esko-n meckých vztah v eských zemích od p íchodu Germán a Slovan až po sou asnost. Toto pro zdejší region st žejní téma budilo v minulosti ásto kontroverze a emoce a cyklus ho cht l p edstavit v pokud možno objektivním sv tle sou asných v deckých poznatk . V 11 p ednáškách se p edstavili p ední odborníci na daná období z Prachatic, jižních ech i z centrálních v deckých pracoviš našeho státu. Cyklus prob hl v krásném prost edí Radni ního sálu staré radnice v Prachaticích a shledal se se zna ným zájmem široké ve ejnosti. Cyklus pod názvem **esko-n mecké vztahy od po átk historie do dnešních dn** za al v polovin b ezna a pokračoval s letní prázdninovou p estávkou až do listopadu.

B hem p ednáškového cyklu zazn ly následující p ednášky:

PhDr. Petr Zavel, PhD., Jiho eské muzeum eské Bud jovice, **Germáni v echách od p íchodu do konce st hování národ** (15. 3. 2017)

Mgr. Ing. Marek Parkman, Prachatické muzeum, **Slované v echách od p íchodu do konce 10. století** (23. 3. 2017)

Prof. Dr. Petr Šornej, DrSc.

Prof. Dr. Ji í Mikulec, Csc.

PhDr. František Kub , Prachatické muzeum, **eši a N mci v echách v raném a vrcholném st edov ku** (30. 3. 2017)

Prof. Dr. Petr ornej, DrSc., Ústav pro jazyk eský Akademie v d R Praha, **esko-n mecké vztahy v husitském století** (13. 4. 2017)

Prof. Dr. Petr Vorel, Csc., Univerzita Pardubice, **esko-n mecké vztahy v dob p edb lohorské** (11. 5. 2017)

Prof. Dr. Ji í Mikulec, Csc., Historický ústav Akademie v d R Praha, **esko-n mecké náboženské vztahy v dob barokní** (31. 5. 2017)

Prof. PhDr. Milan Hlava ka, Csc., Historický ústav Akademie v d R Praha, **eši a N mci: konfliktní spole enství. Vztah obou národ ve v ku nacionalismu** (6. 9. 2017)

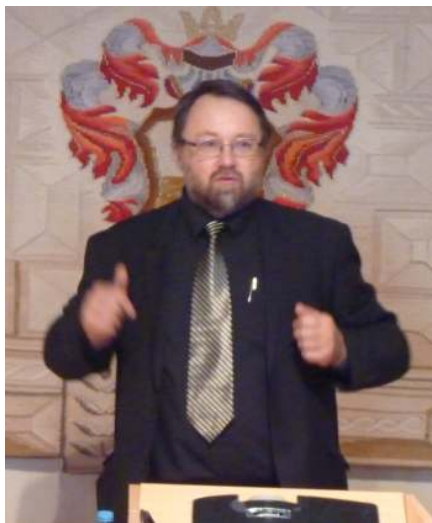
PhDr. František Kub , Prachatické muzeum, **eši a Bavo i v prom nách asu a krátká epizoda jejich spole ného státu 1741-1742** (21. 9. 2017)

Prof. PhDr. Ji í Pešek, Csc., Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií Praha, **esko-n mecké vztahy v letech 1918-1946** (19. 10. 2017)

Dr. Alena Wagnerová, Saarbrücken, N mecko, **esko-n mecké stýkání a potýkání ve vzpomínkách pam tník 1918-1945** (25. 10. 2017)

Prof. PhDr. Ji í Pešek, Csc.

Prof. Dr. Petr Vorel, Csc.

PhDr. Petra Bašťová, PhD., Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií Praha, **Poválečný vývoj v Česko-německých vztazích. Železná opona a nové naděje po roce 1989 v zrcadle kulturní výměny a spolupráce mezi oběma zeměmi** (9. 11. 2017)

PhDr. Petra Bašťová, PhD.

Dr. Alena Wagnerová

Vimperk (Pošumavské zámečky - 15.)

Jedno z nejmalebnějších jihočeských měst Vimperk naleznete na samém prahu Šumavy. Kopcovité šumavské předhůří se tam zaříná zvedat do vyšších výšek a po několika kilometrech vrcholí v mohutném hřebeni Boubína a jeho věrného soupeřníka Bobíku. Tam, kde si zpovídává i kačal, Volyka prorazila cestu ze severní zalesněných vrchů do široké úrodné kotliny, tam se na úzkém a mírně se svažujícím ostrohu usídlilo ve 13. století tržiště, které se nejpozději na počátku 14. století stalo jedním z cílových sídlišť slavné Zlaté stezky. Dříve než tržiště však vznikl v impozantní poloze hrad, který je dodnes dominantou celé kotliny a přitahuje každého návštěvníka. Celek hradu, později přestavěného na rozlehlý zámek, a stědy někdejšího města naděkou se zachovaným opevněním je jedinečným poselstvem stědovky, který k nám zavítal přes propast v kámen a nebyl nijak vážně narušen ani moderní výstavbou. Úzký prostor údolí Volyky

nedovoloval totiž velkorysejší stavební podnikání a moderní sídliště proto vznikla stranou a idylickému obrázku starého Vimperka neublížila. Z p vodního vimperského hradu se v rámci dnešního zámku zachovalo n kolik stavebních částí a p edevším tzv. VI kova v ž. O tomto VI kovi, který jí dal jméno, si dnes povíme.

Vimperk kolem roku 1670

Kolem po átk vimperského hradu se dlouho vedl odborný spor. P edevším n kte í n me tí badatelé totiž považovali za zakladatele hradu bavorská hrabata z Bogenu, která na p elomu 12. a 13. století ovládala území kolem nedaleké Sušice. Vznik Vimperka by se tím posunul nejmén na po átek 13. století. V písemných pramenech však pro tuto domn nku zatím nemáme žádnou oporu a také archeologický a stavebn historický pr zkum samotné hradní stavby nic pro její potvrzení nep inesl. S nejv tší pravd podobností proto vimperský hrad založil n kdy kolem poloviny 13. století tehdejší zvíkovský purkrabí Purkart z Janovic, který se v roce 1264 uvádí s p ídomkem „z Vimperka“. U inil tak na popud a v zájmu krále P emysla Otakara II., který tak cht l vytvo it další oporu své moci na jižním pomezí království a zároveň centrum kolonizace pohrani ního hvozdu v oblasti mezi Prachaticemi a Sušicí. Z podhradí brzy vzniklo sídliště a tržiště , které uvítalo na p elomu 13. a 14. století první soumarské karavany s nákladem soli, p icházející z Pasova na Dunaji. Páni z Janovic opravdu

za ali kolonizovat rozlehlé území v širokém okolí Boubína a založili tam řadu vesnic, městeček a hradů. Na sklonku 14. století však celé jejich vimperské panství získal král Václav IV. a ten je postoupil svému milci a oddanému úředníkovi Kunátovi Kaplířovi ze Sulevic, v letech 1386-1396 nejvyššímu zemskému písaři. Kaplířové byli tradičně katolický rod a za husitských válek měli stále potíže s husity, potom za Jiřího Podbradského vedli zase drobnou válku s pasovskými biskupy a kolem Vimperka tak bylo stále rušno. Petr Kaplíř ze Sulevic, a katolík, stál v ruce i králi Jiřím a v roce 1470 jej zajal v dle katolické strany Zdeněk ze Šternberka. Vlady na Vimperku se po dobu jeho zajetí ujal syn jeho sestry Václav VI. z Jenova.

Tento VI. z Jenov byl jedním z nejznámějších a nejschopnějších válečníků druhé poloviny 15. století a v době velmi zajímavá a výrazná osobnost. Jeho sídlo v tvrhrannou věž vimperského hradu sice nepostavil, neboť ta zřejmě pochází již z předvodní gotické stavby, ale jeho jméno na ní ulpělo dodnes. VI. z Jenov byli drobná zemanská rodina z Jenova u Mostu a Václav byl vlastně jediným členem, který nabyl nějaké proslulosti. Narodil se za husitských válek kolem roku 1425 a byl vychován v katolickém náboženství, kterému zůstal věrný až do smrti. Patřil ke generaci, která již husitské války v aktivním věku nezažila, ale která dokázala zúročit vojenské zkušenosti tohoto období a po dlouhá desetiletí se potom živil vojenským řemeslem.

Karel Liebscher: Vimperk, 2. polovina 19. století

Haselburg v roce 1809

Václav VI ek získal zkušenosti na v tšín tehdejších bojiš st ední Evropy a snad se zú astnil i dlouhé války Polska s ádem n meckých rytí v polovin 15. století. Postupn se vypracoval ve velmi schopného velitele eských námezdných žoldné a s nimi se dal najímat do služeb t ch mocipán , kte í dob e platili. asto m nil strany a n kdy vál il i proti tomu,

VI kova v ž

v jehož službách byl ještě před nedávnem. Největší slávu však získal ve službách krále Jiřího za války proti koalici nepřítelů na sklonku jeho vlády. Vyznamenal se především hrdinskou obranou Tebeic proti vojsku uherského krále Matyáše v roce 1468. Dlouhá léta také sloužil římskému králi Fridrichu III. a nástupci krále Jiřího Vladislavu Jagellonskému. Svému emeslu však rozuměl i v době před rokem 1468. Svému emeslu však rozuměl i v době před rokem 1468. Svému emeslu však rozuměl i v době před rokem 1468. Svému emeslu však rozuměl i v době před rokem 1468.

Jan Matijka: Václav VI. (detail obrazu)

Vimperký zámek dnes

V době kdy spravoval Vimperk, všiml si Václav VI. ek nedalekého pevného rožmberského hradu Helfenburku u Bavorova a v roce 1477 jej koupil. Vytvořil si tak vojenskou základnu pro občasné výpady do stále neklidného a pro žoldnéřské velitele tudíž neobyčejně atraktivního Podunají, a aby se zajistil proti případným odvetám svých protivníků, opevnil svůj nový hrad moderními dřevěnými bastiony. Starý válečník VI. ek se svého emesla nevzdal do pozdního věku a ještě kolem šedesátky válčil v Rakousích v císařských službách proti Uhrům. Na sklonku života se ale konečně usadil, získal teplé místo u komorního soudce a začal se zbožnými činy; obdarovával církevní instituce a kostely. Mohl si to dovolit, nebo znal nešumy za prokázané válečné služby mu panovníci, knížata a jiní mocipáni dopláceli ještě v devadesátých letech 15. století. V malebném Pošumaví nám tohoto proslulého českého válečníka dodnes připomíná Vítkova věž a předsunutá bašta Haselburg vimperského zámku a vnější opevnění hradu Helfenburku.

Podzimní edukační programy a doprovodné akce pro veřejnost

16. září se Prachatické muzeum připojilo k sousedské slavnosti Zažít Prachatice jinak. Návštěvníci muzea se inspirovali výstavou Zmatené peníze a vytvořili si vlastní „Prachatickou nouzovku“, kterou mohli platit ve vybraných podnicích v rámci akce Zažít Prachatice jinak.

Podzim v Prachatickém muzeu se nesl v duchu lidových zvyků a tradic. V rámci edukačního programu „Svatohavelské posvícení“ se děti z MŠ a ZŠ dozvěděly, co znamená posvícení a proč se u nás slaví posvícení na svatého Havla. Pro děti byly připraveny různé hry, kde se měly objevit metynky, metynky i metynky. Prachatické muzeum provoněla vůně čerstvých metynek, které si děti pak domů odnesly. Na závěr programu si děti vyzkoušely krouhat hlávkové zelí na historickém kruhadle. Při šlapání zelí si objasnily, co je všechno potřeba pro to, aby mohlo být zelí dobře naloženo, a jaká významná potravina bylo kyselé zelí v minulosti.

Edukativní program „Dušičkový as“ připomíná lidem z MŠ a ZŠ, kdo byli Keltové a co pro ně znamenal svátek Samhain. Pro tyto Dušičky zapalujeme svíčky a jak je to u nás s Halloweenem. Společně si ukázaly, jaké zvyky se pojí nebo pojily s Dušičkami. Dozvěděly se, že i v těchto dříve chodily děti o Dušičkách po koledě a za odměnu dostávaly svatodušní pečivo. A tak si také vyzkoušeli upéct svatodušní pečivo ve formě kostí i rohlíků. Na závěr si každý vytvořil malou podzimní květinovou vazbu. Program „Svatohavelské posvícení“ a „Dušičkový as“ se mohli zúčastnit návštěvníci muzea v rámci tvůrčích dílen pro veřejnost.

PUBLIKACE K ZAKOUPENÍ:

ZLATÁ STEZKA - Sborník Prachatického muzea - ro ník 14, 2007 (92,-K)
- ro ník 15, 2008 (120,-K)
- ro ník 16, 2009 (140,-K)
- ro ník 17, 2010 (85,-K)
- ro ník 18, 2011 (93,-K)
- ro ník 19, 2012 (117,-K)
- ro ník 20, 2013 (105,-K)
- ro ník 21-22, 2014-2015 (117,-K)
- ro ník 23/1, 2, 2016 (240,-K)

STARÉ STEZKY - Supplementum (290,-K)

ZLATÁ STEZKA 1. - František Kub , Petr Zav el (130,-K)

ZLATÁ STEZKA 2. - František Kub , Petr Zav el (150,-K)

ZLATÁ STEZKA 3. - František Kub , Petr Zav el (180,-K)

ZLATÁ STEZKA 4. - František Kub , Petr Zav el (495,-K)

ZLATÁ STEZKA - Paul Praxl (220,-K)

KLOSTERMANNOVÉ NA ŠUMAV - Jan Antonín Mager, Pavel Fencel (30,-K)

KAPLE PRACHATICKA POHLEDEM GENEALOGA - Jan Antonín Mager (65,-K)

RYTMISTR FRANZ WOLSCHANSKY - Jan Antonín Mager (35,-K)

PRACHATICKÁ MADONA, katalog výstavy - Zdenka Oberfalcerová (30,-K)

CO S TÍM STRDÍM?, katalog výstavy - Petra Richterová (40,-K)

SZEBSOVY D TI - Lukáš Smola (85,-K)

CHT LI ŽÍT - Jan Antonín Mager (40,-K)

KONTAKT:

Prachatické muzeum

Velké nám stí 13, 383 01 Prachatice

tel.: 388 311 419

E-mail:muzeum@prachatickemuzeum.cz

www.prachatickemuzeum.cz

Zpravodaj Prachatického muzea

Text: odborné odd lení PM

Grafické zpracování, tisk: Zdenka Oberfalcerová

Vydalo: Prachatické muzeum 2017

Propaga ní tiskovina - neprodejné

Prachatické muzeum
z izované Jiho eským krajem Vás srde n zve na výstavu

Zmatené peníze

Prachatické muzeum, Velké náměstí 13, Prachatice; tel.: 388311419 - www.prachatickemuzeum.cz

Titulní strana: 19/2017 Váza, tzv. tango sklo, vrstvené oranžové sklo zdola přejímané fialovým sklem, Šumava, první třetina 20. století